II

(Nezakonodajni akti)

UREDBE

DELEGIRANA UREDBA KOMISIJE (EU) 2021/1530

z dne 12. julija 2021

o dopolnitvi Uredbe (EU) 2021/947 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa, spremembi in razveljavitvi Sklepa št. 466/2014/EU Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Uredbe (EU) 2017/1601 Evropskega parlamenta in Sveta in Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 480/2009

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije,

ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/947 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. junija 2021 o vzpostavitvi Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa, spremembi in razveljavitvi Sklepa št. 466/2014/EU Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Uredbe (EU) 2017/1601 Evropskega parlamenta in Sveta in Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 480/2009 ([1]) ter zlasti člena 4(7) Uredbe,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Priloga II k Uredbi (EU) 2021/947 določa področja sodelovanja za geografske programe.

(2) Geografske programe bi bilo treba nadalje razviti z dodatnimi določbami, ki bi dopolnjevale Uredbo (EU) 2021/947.

(3) Na podlagi področij sodelovanja iz Priloge II k Uredbi (EU) 2021/947 bi bilo treba določiti specifične cilje in prednostna področja sodelovanja za južno sosedstvo, vzhodno sosedstvo, zahodno Afriko, vzhodno in osrednjo Afriko, južno Afriko in Indijski ocean, Bližnji vzhod, srednjo Azijo, južno Azijo, severno in jugovzhodno Azijo, Pacifik, Ameriki in Karibe.

(4) Na podlagi načel programskega načrtovanja geografskih programov iz člena 13 Uredbe (EU) 2021/947 bi bilo treba določiti okvirne finančne dodelitve za podregije zahodne Afrike, vzhodne in osrednje Afrike, južne Afrike in Indijskega oceana. Za geografske regije, naštete v Uredbi (EU) 2021/947, bi bilo treba določiti tematske cilje –

([1]) UL L 209, 14.6.2021, str. 1.

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

Člen 1

V Prilogi k tej uredbi so na podlagi področij sodelovanja, naštetih v Prilogi II k Uredbi (EU) 2021/947, določeni specifični cilji in prednostna področja sodelovanja za južno sosedstvo, vzhodno sosedstvo, zahodno Afriko, vzhodno in osrednjo Afriko, južno Afriko in Indijski ocean, Bližnji vzhod, srednjo Azijo, južno Azijo, severno in jugovzhodno Azijo, Pacifik, Ameriki in Karibe.

Člen 2

Okvirne finančne dodelitve za podregije zahodne Afrike, vzhodne in osrednje Afrike, južne Afrike in Indijskega oceana znašajo:

(a) 11 672 000 000 EUR za zahodno Afriko;

(b) 11 381 000 000 EUR za vzhodno in osrednjo Afriko;

(c) 6 128 000 000 EUR za južno Afriko in Indijski ocean.

Člen 3

Tematski cilji za geografske programe so:

(a) najmanj 15 % za človekove pravice, demokracijo in dobro upravljanje;

(b) najmanj 45 % za vključujočo in trajnostno rast za človekov razvoj.

Člen 4

Ta uredba začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Bruslju, 12. julija 2021

Za Komisijo
predsednica
Ursula VON DER LEYEN

PRILOGA

Specifični cilji in prednostna področja sodelovanja po podregiji na podlagi področij sodelovanja, naštetih v Prilogi II k Uredbi (EU) 2021/947, so:

I. JUŽNO SOSEDSTVO

(1) **Podpiranje človekovega razvoja, dobrega upravljanja in pravne države ter enakosti spolov:**

(a) spodbujanje in varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin; spodbujanje enakosti in opolnomočenja žensk, demokracije, pravne države, dobrega upravljanja, reforme pravosodja in boja proti korupciji;

(b) krepitev javnih institucij in sistemov upravljanja; povečanje preglednosti in prevzemanja odgovornosti; podpiranje socialne kohezije; spodbujanje vključevanja civilne družbe ter prostora za državljane, nedržavne akterje in neodvisne medije; podpiranje boja proti dezinformacijam;

(c) izboljšanje dostopa do izobraževanja in njegove kakovosti; spodbujanje digitalne pismenosti ter spretnosti in znanj; opolnomočenje mladih; krepitev sistemov zdravstvenega varstva;

(d) podpiranje preglednega in učinkovitega upravljanja javnih financ, mobilizacije domačih prihodkov in gospodarskega upravljanja.

(2) **Krepitev odpornosti, povečanje blaginje in zavzemanje za digitalno preobrazbo:**

(a) podpiranje podjetništva in razvoja zasebnega sektorja; izboljšanje dostopa do finančnih sredstev in digitalizacije podjetij; spodbujanje dostojne zaposlitve;

(b) podpiranje trgovine in naložb, trajnostnih vrednostnih verig, povezljivosti, gospodarskega povezovanja in diverzifikacije;

(c) podpiranje razvoja sodobnih in pravičnih sistemov varovanja zdravja in socialne zaščite ter spodbujanje dostojne zaposlitve; podpiranje odpornosti prebivalstva z razvojem dostopnih javnih storitev;

(d) podpiranje uvajanja in delovanja infrastrukture za zagotavljanje dostopne, cenovno ugodne, vključujoče in varne digitalne povezljivosti ter razvoj sodobnih sistemov upravljanja in varstva podatkov; podpiranje boljšega digitalnega upravljanja, razvoja e-storitev ter okvirov in platform interoperabilnosti.

(3) **Podpiranje zelenega prehoda, krepitev odpornosti proti podnebnim spremembam, energetskega prehoda in energetske varnosti ter varstvo okolja:**

(a) izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam in zmogljivosti za blažitev njihovih posledic; prispevanje k spodbujanju naložb, ki so odporne proti podnebnim spremembam, in politik trajnostnega financiranja za prehod na zeleno rast;

(b) podpiranje prehoda na modele nizkoemisijskega, z viri gospodarnega in krožnega gospodarstva ter spodbujanje razvoja trajnostne proizvodnje in vrednostnih verig; razvijanje in krepitev trajnostnega zelenega in modrega gospodarstva; podpiranje energetskega prehoda in spodbujanje energetske varnosti;

(c) spodbujanje učinkovite rabe virov, boja proti onesnaževanju, ohranjanja in obnove biotske raznovrstnosti ter prehoda na trajnostne prehranske sisteme, pa tudi spodbujanje trajnostnih, večfunkcionalno upravljanih ekosistemov v okviru prilagajanja podnebnim spremembam in odpornosti proti njim.

(4) **Sodelovanje na področju miru in varnosti:**

(a) podpiranje in spodbujanje miru, preprečevanja konfliktov in prizadevanj za spravo;

(b) krepitev sodelovanja na področju boja proti terorizmu, preprečevanja financiranja terorizma in pranja denarja, boja proti radikalizaciji in nasilnemu ekstremizmu, boja proti organiziranemu kriminalu, kazenskega pregona ter obravnavanja kibernetske varnosti, kibernetske kriminalitete in hibridnih groženj;

(c) podpiranje pripravljenosti na nesreče in obvladovanja tveganja nesreč;

(d) krepitev pomorske varnosti.

(5) **Krepitev sodelovanja pri vseh vidikih migracij, mobilnosti in prisilnega razseljevanja:**

(a) krepitev sodelovanja pri vseh vidikih migracij in prisilnega razseljevanja; krepitev lokalnih in mednarodnih partnerstev na področju migracij in prisilnega razseljevanja vzdolž ključnih migracijskih poti;

(b) krepitev vseh vidikov upravljanja migracij in azila; krepitev upravljanja meja; krepitev boja proti tihotapljenju migrantov in trgovini z ljudmi ter spodbujanje sodelovanja na področju varnega, dostojnega in trajnostnega vračanja, ponovnega sprejema in ponovnega vključevanja migrantov, pa tudi odpravljanje temeljnih vzrokov nedovoljenih migracij in prisilnega razseljevanja;

(c) podpiranje celovitega pristopa k zakonitim migracijam ob upoštevanju pristojnosti držav članic in mobilnosti;

(d) prispevanje k zagotavljanju mednarodne zaščite in podpore beguncem, migrantom, notranje razseljenim osebam, gostiteljskim skupnostim in državam, ki gostijo znatno število beguncev ali razseljenega prebivalstva.

(6) **Krepitev regionalnega, podregionalnega in medregionalnega sodelovanja:**

(a) podpiranje Unije za Sredozemlje;

(b) krepitev sodelovanja z mednarodnimi, regionalnimi in podregionalnimi akterji in organizacijami;

(c) krepitev sodelovanja med severno in podsaharsko Afriko na izbranih področjih.

II. VZHODNO SOSEDSTVO

(1) **Vlaganje v odporna, trajnostna in celostna gospodarstva in trajnostno povezljivost:**

(a) povečanje trgovine med partnerskimi državami in z EU; spodbujanje nadaljnjega vključevanja v vrednostne verige EU; spodbujanje dostojne zaposlitve; spodbujanje razvoja trajnostne proizvodnje in vrednostnih verig;

(b) izboljšanje poslovnega okolja; krepitev ekosistema za zagonska podjetja in povečanje/diverzifikacija dostopa do finančnih sredstev za MSP;

(c) krepitev trajnostnega cestnega in pomorskega prometa; spodbujanje pametne in trajnostne mobilnosti v mestih;

(d) spodbujanje kakovostnega izobraževanja na vseh ravneh; krepitev raziskovalne zmogljivosti in zmogljivosti za prenos tehnologije; krepitev znanj in spretnosti za izboljšanje zaposljivosti.

(2) **Vlaganje v demokracijo, dobro upravljanje, mir in varnost, pravno državo in pravosodje:**

(a) podpiranje demokracije, miru in dobrega upravljanja, človekovih pravic, svobode izražanja in združevanja ter svobode in neodvisnosti medijev; spodbujanje neodvisnega, odgovornega in učinkovitega pravosodnega sistema; krepitev sodelovanja pri preprečevanju hibridnih groženj in dezinformacij, zagotavljanju kibernetske varnosti ter na področju boja proti kibernetski kriminaliteti;

(b) podpiranje reforme javne uprave in e-uprave; spodbujanje spletnih javnih storitev; boj proti korupciji;

(c) podpiranje uravnoteženega teritorialnega razvoja in procesov reforme decentralizacije;

(d) podpiranje gradnje miru, preprečevanja in reševanja sporov in konfliktov z miroljubnimi prizadevanji in načini ter vzpostavitev in/ali izvajanje sistemov zgodnjega opozarjanja; krepitev regionalne varnosti, varnosti v pomorskem prometu in pomorske varnosti; krepitev varnosti z bojem proti organiziranemu kriminalu in spodbujanjem integriranega upravljanja meja.

(3) **Vlaganje v trajnostno energijo, razogljičenje, blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje ter okoljsko odpornost:**

(a) vlaganje v energetsko povezljivost in močnejše čezmejne in medregionalne priključitve za omrežje ob hkratnem podpiranju energijske učinkovitosti, prilagodljivosti na področju energije in energetske varnosti ter spodbujanju večje uporabe trajnostne energije;

(b) izboljšanje kakovosti zraka, spodbujanje boja proti onesnaževanju, ozelenitev mestnih območij in izboljšanje ravnanja z odpadki ob hkratni krepitvi biotske raznovrstnosti, podpiranje prehoda na trajnostne prehranske sisteme ter modernizacija oskrbe z vodo in sanitarnih storitev;

(c) spodbujanje nizkoemisijskega, z viri gospodarnega in krožnega gospodarstva; krepitev podnebnih politik; razvijanje in krepitev modrega gospodarstva; povečanje zelenih naložb;

(d) vlaganje v zdravstveno odpornost in nadgradnja zdravstvenih sistemov ter podpiranje pripravljenosti na nesreče in obvladovanja tveganja nesreč, vključno z zmanjševanjem kemičnih, bioloških, radioloških in jedrskih tveganj.

(4) **Vlaganje v odporno digitalno preobrazbo:**

(a) podpiranje razvoja digitalne infrastrukture in e-storitev z boljšim digitalnim upravljanjem ter boljšimi okviri in platformami interoperabilnosti;

(b) krepitev digitalnih spretnosti in znanj; spodbujanje digitalnih inovacij in visokozmogljivostnih digitalnih zagonskih podjetij;

(c) spodbujanje čezmejnega e-trgovanja in digitalnih koridorjev med partnerskimi državami in EU;

(d) krepitev kibernetske odpornosti.

(5) **Vlaganje v odporne, vključujoče, spolno enakostne in raznolike družbe:**

(a) krepitev zmogljivosti in opolnomočenje organizacij civilne družbe na regionalni in lokalni ravni, vključno z mladinskimi organizacijami;

(b) varovanje človekovih pravic; spodbujanje enakosti spolov na vseh področjih politike;

(c) povečanje sodelovanja državljanov, zlasti med mladimi, z demokratičnimi in gospodarskimi reformami; spodbujanje okoljske in digitalne ozaveščenosti.

III. ZAHODNA AFRIKA

(1) **Spodbujanje stabilizacije, varnosti, demokratičnega prehoda, dobrega upravljanja in človekovih pravic:**

(a) spodbujanje stabilizacije, miru in varnosti na kopnem in morju z demokratičnim prehodom, dobrim upravljanjem, bojem proti nekaznovanju in reformo varnostnega sektorja; krepitev sodelovanja na področju boja proti terorizmu, preprečevanja radikalizacije in nasilnega ekstremizma ter boja proti njima; spodbujanje dialoga, preprečevanja konfliktov, sprave in državotvornosti;

(b) spodbujanje demokratičnega upravljanja in pravne države, preglednosti in boja proti korupciji; spodbujanje nadzora in prevzemanja odgovornosti ter neodvisnega, odgovornega in učinkovitega pravosodnega sistema;

(c) krepitev institucij državne in lokalne oblasti ter njihove učinkovite prisotnosti na celotnem ozemlju in v vsej civilni družbi;

(d) spodbujanje načela enakosti in nediskriminacije; spodbujanje spoštovanja človekovih pravic in mednarodnega humanitarnega prava.

(2) **Podpiranje vključujoče in trajnostne rasti, spodbujanje dostojnih delovnih mest in izkoriščanje digitalne preobrazbe:**

(a) spodbujanje razvoja zasebnega sektorja; izboljšanje poslovnega okolja, naložbenega okolja in digitalizacije podjetij ter preglednosti in učinkovitosti javnih financ; digitalno upravljanje in razvoj e-storitev;

(b) podpiranje trajnostne infrastrukture in povezljivosti, ekonomskega vključevanja, trgovine in izvajanja sporazuma o gospodarskem partnerstvu; krepitev lokalnih in regionalnih vrednostnih verig;

(c) podpiranje razvijanja znanj in spretnosti, ustvarjanja dostojnih delovnih mest ter raziskav in inovacij; spodbujanje razvoja trajnostne proizvodnje in vrednostnih verig;

(d) krepitev zelenega in digitalnega gospodarstva.

(3) **Krepitev sodelovanja pri vseh vidikih migracij, mobilnosti in prisilnega razseljevanja ter odpravljanje temeljnih vzrokov nedovoljenih migracij in prisilnega razseljevanja:**

(a) krepitev lokalnih in mednarodnih partnerstev na področju migracij in prisilnega razseljevanja vzdolž ključnih migracijskih poti;

(b) krepitev upravljanja in obvladovanja migracij ter spodbujanje sodelovanja na področju varnega, dostojnega in trajnostnega vračanja, ponovnega sprejema in ponovnega vključevanja migrantov,

(c) podpiranje celovitega pristopa k zakonitim migracijam ob upoštevanju pristojnosti držav članic in mobilnosti;

(d) zaščita ranljivih migrantov, beguncev in notranje razseljenih oseb; krepitev boja proti tihotapljenju migrantov in trgovini z ljudmi; zagotavljanje zaščite migrantov, beguncev in prisilno razseljenih oseb ter spoštovanja njihovih človekovih pravic; zagotavljanje mednarodne zaščite in podpore beguncem, migrantom, notranje razseljenim osebam, gostiteljskim skupnostim in državam, ki gostijo znatno število beguncev ali razseljenega prebivalstva.

(4) **Varstvo okolja in biotske raznovrstnosti ter boj proti podnebnim spremembam:**

(a) spodbujanje dostopa do trajnostne energije in energijske učinkovitosti; spodbujanje dostopa do varne oskrbe z vodo in sanitarnih storitev, odpornih proti podnebnim spremembam;

(b) podpiranje ukrepov na področju blažitve podnebnih sprememb in prilagajanja nanje ter pripravljenosti na nesreče in zmanjševanja tveganja nesreč;

(c) spodbujanje celostnega krajinskega pristopa za pametno in odporno kmetijstvo/hrano in prehransko varnost, trajnostnega upravljanja naravnih virov, trajnostnega ribištva in akvakulture ter prilagajanja podnebnim spremembam in blažitve njihovih posledic;

(d) spodbujanje varstva okolja, ohranjanja biotske raznovrstnosti in krožnega gospodarstva ter trajnostnih, večfunkcionalno upravljanih ekosistemov v okviru prilagajanja podnebnim spremembam in odpornosti proti njim.

(5) **Spodbujanje človekovega razvoja in enakosti spolov:**

(a) podpiranje večjega dostopa do odpornih zdravstvenih storitev in prehrane ter izboljšanja njihove kakovosti;

(b) podpiranje večjega dostopa do izobraževanja na različnih stopnjah in izboljšanja njegove kakovosti; spodbujanje digitalne pismenosti ter spretnosti in znanj;

(c) spodbujanje socialnega vključevanja ter sistemov socialne zaščite in socialne varnosti;

(d) podpiranje ukrepov za krepitev enakosti spolov ter spodbujanje opolnomočenja žensk in deklic na vseh področjih politike.

(6) **Krepitev partnerstev:**

(a) spodbujanje regionalnega povezovanja, povezljivosti in sodelovanja;

(b) spodbujanje političnega dialoga z regionalnimi gospodarskimi skupnostmi;

(c) spodbujanje medkulturnega dialoga in sodelovanja, tesnega medinstitucionalnega sodelovanja ter programov izmenjave in vodenja.

IV. VZHODNA IN OSREDNJA AFRIKA

(1) **Varstvo okolja in biotske raznovrstnosti ter boj proti podnebnim spremembam:**

(a) spodbujanje trajnostnega upravljanja naravnih virov, varstva okolja in ohranjanja biotske raznovrstnosti v okviru pristopa h kopenski in morski krajini;

(b) podpiranje ukrepov na področju blažitve podnebnih sprememb in prilagajanja nanje ter pripravljenosti na nesreče in obvladovanja tveganja nesreč;

(c) spodbujanje dostopa do energije iz obnovljivih virov in energijske učinkovitosti ter spodbujanje trajnostnih, večfunkcionalno upravljanih ekosistemov v okviru prilagajanja podnebnim spremembam in odpornosti proti njim; spodbujanje dostopa do varne oskrbe z vodo in sanitarnih storitev, odpornih proti podnebnim spremembam;

(d) podpiranje trajnostne prehranske varnosti.

(2) **Spodbujanje stabilizacije, varnosti, demokracije in demokratičnega prehoda, dobrega upravljanja in človekovih pravic:**

(a) spodbujanje miru in varnosti, stabilnosti, demokracije, miroljubnega demokratičnega prehoda, pravne države, reforme varnostnega sektorja, sprave in preprečevanja konfliktov; krepitev sodelovanja na področju boja proti terorizmu, preprečevanja radikalizacije in nasilnega ekstremizma ter boja proti njima;

(b) podpiranje demokratičnega upravljanja, preglednosti in nadzora ter boja proti korupciji; spodbujanje neodvisnega, odgovornega in učinkovitega pravosodnega sistema;

(c) spodbujanje spoštovanja človekovih pravic ter načela enakosti in nediskriminacije.

(3) **Podpiranje vključujoče in trajnostne rasti, spodbujanje dostojnih delovnih mest in izkoriščanje digitalne preobrazbe:**

(a) spodbujanje razvoja zasebnega sektorja; izboljšanje poslovnega okolja, digitalizacije podjetij in naložbenega okolja; digitalno upravljanje in razvoj e-storitev;

(b) podpiranje gospodarskega povezovanja in trgovine, vključno s trajnostno infrastrukturo in povezljivostjo;

(c) podpiranje razvijanja znanj in spretnosti, ustvarjanja dostojnih delovnih mest ter raziskav in inovacij;

(d) krepitev zelenega in digitalnega gospodarstva.

(4) **Spodbujanje človekovega razvoja in enakosti spolov:**

(a) podpiranje večjega dostopa do odpornih zdravstvenih in socialnih storitev ter prehrane in izboljšanja njihove kakovosti;

(b) podpiranje večjega dostopa do izobraževanja na različnih stopnjah ter njegove kakovosti; spodbujanje digitalne pismenosti ter spretnosti in znanj;

(c) spodbujanje socialnega vključevanja in boj proti neenakostim;

(d) podpiranje ukrepov za krepitev enakosti spolov ter spodbujanje opolnomočenja žensk in deklic na vseh področjih politike.

(5) **Krepitev sodelovanja pri vseh vidikih migracij, mobilnosti in prisilnega razseljevanja ter odpravljanje temeljnih vzrokov nedovoljenih migracij in prisilnega razseljevanja:**

(a) krepitev lokalnih in mednarodnih partnerstev na področju različnih vidikov migracij in prisilnega razseljevanja;

(b) krepitev upravljanja in obvladovanja migracij ter spodbujanje sodelovanja na področju varnega, dostojnega in trajnostnega vračanja, ponovnega sprejema in ponovnega vključevanja migrantov,

(c) podpiranje celovitega pristopa k zakonitim migracijam ob upoštevanju pristojnosti držav članic in mobilnosti;

(d) zaščita ranljivih migrantov, beguncev in notranje razseljenih oseb; krepitev boja proti tihotapljenju migrantov in trgovini z ljudmi; zagotavljanje zaščite migrantov, beguncev in prisilno razseljenih oseb ter spoštovanja njihovih človekovih pravic; prispevanje k zagotavljanju mednarodne zaščite in podpore beguncem, migrantom, notranje razseljenim osebam, gostiteljskim skupnostim in državam, ki gostijo znatno število beguncev ali razseljenega prebivalstva.

(6) **Krepitev partnerstev:**

(a) spodbujanje regionalnega gospodarskega povezovanja, povezljivosti in sodelovanja ter izvajanja sporazuma o gospodarskem partnerstvu;

(b) spodbujanje političnega dialoga z regionalnimi gospodarskimi skupnostmi;

(c) spodbujanje medkulturnega dialoga in sodelovanja, tesnega medinstitucionalnega sodelovanja ter programov izmenjave in vodenja.

V. JUŽNA AFRIKA IN INDIJSKI OCEAN

(1) **Podpiranje vključujoče in trajnostne rasti, spodbujanje dostojnih delovnih mest in izkoriščanje digitalne preobrazbe:**

(a) spodbujanje razvoja zasebnega sektorja; izboljšanje poslovnega okolja, naložbenega okolja, digitalizacije podjetij in preglednosti javnih financ; digitalno upravljanje in razvoj e-storitev;

(b) podpiranje trajnostne infrastrukture in povezljivosti, gospodarskega povezovanja in trgovine;

(c) podpiranje razvoja znanj in spretnosti in dostojne zaposlitve ter raziskav in inovacij;

(d) krepitev zelenega in digitalnega gospodarstva.

(2) **Spodbujanje dobrega upravljanja, miru, demokracije in človekovih pravic:**

(a) spodbujanje miru in varnosti na kopnem in morju, stabilnosti, demokracije, pravne države, reforme varnostnega sektorja, preprečevanja konfliktov, sprave in boja proti mednarodni trgovini z ljudmi;

(b) podpiranje demokratičnega upravljanja, preglednosti in nadzora ter boja proti korupciji; izboljšanje prijave državljanov v register prebivalstva;

(c) spodbujanje spoštovanja človekovih pravic ter načel enakosti in nediskriminacije;

(d) podpiranje pravosodja; krepitev in opolnomočenje lokalnih organov in civilne družbe.

(3) **Varstvo okolja in biotske raznovrstnosti ter boj proti podnebnim spremembam:**

(a) podpiranje prilagajanja podnebnim spremembam in blažitve njihovih posledic ter pripravljenosti na nesreče in zmanjševanja tveganja nesreč;

(b) spodbujanje dostopa do trajnostne energije in energijske učinkovitosti; spodbujanje dostopa do varne oskrbe z vodo in sanitarnih storitev, odpornih proti podnebnim spremembam;

(c) podpiranje prehranske varnosti, pametnega in odpornega kmetijstva, trajnostnega ribištva in akvakulture;

(d) spodbujanje trajnostnega upravljanja naravnih virov, varstva okolja, ohranjanja biotske raznovrstnosti in krožnega gospodarstva; spodbujanje trajnostnih, večfunkcionalno upravljanih ekosistemov v okviru prilagajanja podnebnim spremembam in odpornosti proti njim.

(4) **Spodbujanje človekovega razvoja in enakosti spolov:**

(a) podpiranje boljšega dostopa do odpornih zdravstvenih storitev in prehrane ter izboljšanja njihove kakovosti;

(b) izboljšanje dostopa do izobraževanja na različnih stopnjah in njegove kakovosti; spodbujanje digitalne pismenosti ter spretnosti in znanj;

(c) spodbujanje socialnega vključevanja in sistemov socialne zaščite;

(d) podpiranje ukrepov za krepitev enakosti spolov ter spodbujanje opolnomočenja žensk in deklic na vseh področjih politike.

(5) **Krepitev partnerstev:**

(a) spodbujanje regionalnega gospodarskega povezovanja in sodelovanja ter izvajanja sporazuma o gospodarskem partnerstvu; podpiranje širšega sodelovanja na območju Indijskega oceana;

(b) spodbujanje političnega dialoga z regionalnimi gospodarskimi skupnostmi;

(c) spodbujanje medkulturnega dialoga in sodelovanja, tesnega medinstitucionalnega sodelovanja ter programov izmenjave in vodenja.

VI. BLIŽNJI VZHOD

(1) **Podpiranje vključujoče in trajnostne gospodarske rasti ter izkoriščanje digitalne preobrazbe:**

(a) podpiranje podjetništva, dostojne zaposlitve in zaposljivosti, izboljšanje poslovnega okolja, digitalizacije podjetij in naložbenega okolja;

(b) spodbujanje gospodarske diverzifikacije, razvoja prehranskih vrednostnih verig in gospodarske infrastrukture ter trgovine, ki ne temelji na nafti; spodbujanje razvoja trajnostne proizvodnje in vrednostnih verig;

(c) podpiranje odpornosti lokalnih skupnosti in ohranjanja kulturne dediščine;

(d) podpiranje uvajanja in delovanja infrastrukture za zagotavljanje dostopne, cenovno ugodne, vključujoče in varne digitalne povezljivosti; podpiranje boljšega digitalnega upravljanja, razvoja e-storitev ter okvirov in platform interoperabilnosti.

(2) **Varstvo okolja in biotske raznovrstnosti ter boj proti podnebnim spremembam:**

(a) prispevanje k prizadevanjem partnerjev za izpolnitev njihovih mednarodnih zavez glede podnebnih sprememb, boja proti onesnaževanju, upravljanja ekosistemov in ohranjanja biotske raznovrstnosti; povečanje njihove odpornosti proti podnebnim in drugim tveganjem, povezanim z nevarnostjo naravnih nesreč;

(b) krepitev zmogljivosti za vključevanje ciljev na področju okoljske trajnosti in podnebnih sprememb v razvojne procese, zlasti na področjih gospodarstva, trajnostne energije, kmetijstva, ribištva in akvakulture;

(c) utrjevanje sodelovanja pri krepitvi znanstvene, tehnične, človeške in institucionalne zmogljivosti za podnebno in okoljsko upravljanje;

(d) podpiranje ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam in blažitev njihovih posledic.

(3) **Spodbujanje človekovega razvoja, socialnega vključevanja in zdravja:**

(a) izboljšanje kakovosti in enakosti izobraževalnih sistemov; spodbujanje digitalne pismenosti ter spretnosti in znanj;

(b) podpiranje reform na področju socialne zaščite in boljšega dostopa do osnovnih storitev za ranljive skupine; spodbujanje usklajevanja pri odzivanju na zdravstvene krize;

(c) spodbujanje spoštovanja načela nediskriminacije; podpiranje pravice do svobode misli, vesti in veroizpovedi ali prepričanja;

(d) podpiranje krepitve zdravstvenih sistemov, boljšega dostopa do zdravstvenih storitev ter izboljšanja njihove kakovosti in prožnosti.

(4) **Spodbujanje človekovih pravic, dobrega upravljanja, vključujočega državljanstva in miroljubnih, pravičnih družb ter tudi krepitev sodelovanja na področju migracij in mobilnosti:**

(a) podpiranje makroekonomskega upravljanja, sistemov upravljanja javnih financ in prevzemanja odgovornosti javnih institucij; spodbujanje vključevanja v postopkih upravljanja in odločanja; krepitev varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin; boj proti diskriminaciji in krepitev civilne družbe;

(b) spodbujanje enakosti spolov ter spoštovanja, varstva in polnega uživanja človekovih pravic s strani žensk in deklic ter njihovo opolnomočenje, vključno z ekonomskimi, delavskimi in socialnimi pravicami;

(c) krepitev sodelovanja pri vseh vidikih migracij, prisilnega razseljevanja in upravljanju meja ter krepitev boja proti tihotapljenju migrantov; krepitev vseh vidikov upravljanja migracij in azila, sodelovanje na področju varnega, dostojnega in trajnostnega vračanja, ponovnega sprejema in ponovnega vključevanja migrantov ter odpravljanje temeljnih vzrokov nedovoljenih migracij in prisilnega razseljevanja;

(d) podpiranje celovitega pristopa k zakonitim migracijam in mobilnosti; prispevanje k zagotavljanju podpore beguncem, migrantom, notranje razseljenim osebam, gostiteljskim skupnostim in državam, ki gostijo begunce ali razseljeno prebivalstvo.

(5) **Podpiranje miru, varnosti in preprečevanja konfliktov:**

(a) podpiranje prizadevanj za gradnjo miru, mediacije, dialoga in sprave; vzpostavljanje sistemov zgodnjega opozarjanja; podpiranje preprečevanja in reševanja konfliktov;

(b) podpiranje reforme varnostnega sektorja in boj proti organiziranemu kriminalu;

(c) preprečevanje radikalizacije, ki vodi do nasilnega ekstremizma in terorizma, in boj proti njej ter zaščita posameznikov pred takimi grožnjami;

(d) krepitev regionalne varnosti ter pomorske varnosti in zaščite; zmanjševanje kemičnih, bioloških, radioloških in jedrskih tveganj.

(6) **Krepitev partnerstev:**

(a) spodbujanje dobrih sosedskih odnosov, sodelovanja ter vključujočega in konstruktivnega dialoga;

(b) spodbujanje tristranskega sodelovanja z dvostranskimi agencijami, agencijami za regionalni razvoj in finančnimi institucijami;

(c) sodelovanje z deležniki v industrializiranih in naprednejših državah v razvoju ter z javno diplomacijo.

VII. SREDNJA AZIJA

(1) **Spodbujanje miru, stabilnosti, dobrega upravljanja, človekovih pravic in človekovega razvoja ter spoprijemanje z nedovoljenimi migracijami in prisilnim razseljevanjem:**

(a) prispevanje k miru, preprečevanju konfliktov ali njihovemu vključujočemu političnemu reševanju ter stabilnosti s krepitvijo odpornosti držav, družb, skupnosti in posameznikov; podpiranje socialnega dialoga;

(b) krepitev in spodbujanje demokracije in vključujočih demokratičnih procesov; podpiranje učinkovitih in odgovornih institucij ter boj proti korupciji, nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami in organiziranemu kriminalu; krepitev pravne države in neodvisnega sodstva;

(c) podpiranje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, vloge civilne družbe pri vseh vidikih političnih in reformnih procesov in javnega življenja ter podpiranje krepitve in odpornosti javnih storitev na področju zdravja in izobraževanja; podpiranje ukrepov za krepitev enakosti spolov ter spodbujanje opolnomočenja žensk in deklic na vseh področjih politike;

(d) odpravljanje temeljnih vzrokov za nedovoljene migracije in prisilno razseljevanje; omogočanje urejenih, varnih, dovoljenih in odgovornih migracij ter mobilnosti; izboljšanje upravljanja in obvladovanja migracij ter krepitev varovanja meja, sodelovanja na področju varnega, dostojnega in trajnostnega vračanja, ponovnega sprejema in ponovnega vključevanja migrantov ter zakonitih migracij.

(2) **Varstvo okolja in biotske raznovrstnosti ter boj proti podnebnim spremembam:**

(a) spodbujanje celovitega, trajnostnega, participativnega in za konflikte občutljivega upravljanja vodnih virov ter čezmejnega sodelovanja na področju voda;

(b) podpiranje ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam in blažitev njihovih posledic;

(c) spodbujanje ohranjanja, trajnostnega upravljanja in uporabe zdravih ekosistemov in agroživilskih sistemov; zaustavitev izginevanja biotske raznovrstnosti; podpiranje prizadevanj partnerskih držav na področju pripravljenosti na nesreče in zmanjševanja tveganja nesreč ter spodbujanje dostopa do trajnostne energije in povečanje sodelovanja na tem področju;

(d) razvijanje in krepitev zelenega gospodarstva in krožnega gospodarstva.

(3) **Podpiranje vključujoče in trajnostne gospodarske rasti in dostojne zaposlitve ter izkoriščanje digitalne preobrazbe:**

(a) podpiranje rasti odpornih in trajnostnih gospodarstev; podpiranje regulativnega sodelovanja in standardizacije; podpiranje uvajanja in delovanja infrastrukture za zagotavljanje dostopne, cenovno ugodne, vključujoče in varne digitalne povezljivosti;

(b) podpiranje večje produktivnosti in dostojne zaposlitve s formalizacijo gospodarstva skupaj s podporo uporabi mednarodnih standardov dela;

(c) podpiranje večjih možnosti tehničnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja; spodbujanje digitalne pismenosti ter spretnosti in znanj;

(d) omogočanje čezmejne in znotrajregijske trgovine ter okrepljenega regionalnega povezovanja kot dejavnika miru za vso regijo.

(4) **Krepitev partnerstev:**

(a) spodbujanje regionalnega povezovanja in sodelovanja v podporo skupni blaginji in varnosti;

(b) podpiranje gospodarske, kulturne in javne diplomacije pri sodelovanju s prebivalstvom, organizacijami civilne družbe, občinami in lokalnimi skupnostmi, zasebnim sektorjem, mediji, akademskimi krogi in možganskimi trusti;

(c) spodbujanje in podpiranje enotnega regionalnega pristopa k vključevanju Afganistana v srednjo Azijo.

VIII. JUŽNA AZIJA

(1) **Spodbujanje dobrega upravljanja, človekovega razvoja in enakosti spolov ter spoprijemanje z nedovoljenimi migracijami in prisilnim razseljevanjem:**

(a) krepitev in spodbujanje demokracije, pravne države, neodvisnega, odgovornega in učinkovitega pravosodnega sistema, upravljanja in nadzora ter človekovih pravic; opolnomočenje uspešne civilne družbe in omogočanje prijav državljanov v register prebivalstva; podpiranje ukrepov za krepitev enakosti spolov ter spodbujanje opolnomočenja žensk in deklic na vseh področjih politike;

(b) krepitev javnih institucij na nacionalni in podnacionalni ravni ter javnih storitev na področjih zdravstva, prehrane, izobraževanja in socialne zaščite; podpiranje decentralizacije;

(c) obravnavanje groženj za zdravje; razvijanje varnih, učinkovitih in cenovno ugodnih cepiv, zdravil in zdravljenj bolezni, povezanih z revščino, in zapostavljenih bolezni; izboljšanje odzivanja na zdravstvene izzive;

(d) odpravljanje temeljnih vzrokov za nedovoljene migracije in prisilno razseljevanje; omogočanje urejenih, varnih, dovoljenih in odgovornih migracij ter mobilnosti; izboljšanje upravljanja in obvladovanja migracij ter krepitev varovanja meja, sodelovanja na področju varnega, dostojnega in trajnostnega vračanja, ponovnega sprejema in ponovnega vključevanja migrantov ter zakonitih migracij.

(2) **Varstvo okolja in boj proti podnebnim spremembam:**

(a) podpiranje blažitve podnebnih sprememb in prilagajanja nanje; krepitev zmogljivosti okoljskega upravljanja;

(b) razvijanje in krepitev trajnostnega zelenega in modrega gospodarstva ter boja proti onesnaževanju;

(c) spodbujanje postopne odprave fosilnih goriv in dostopa do trajnostnih energetskih storitev; izboljšanje upravljanja oceanov;

(d) podpiranje boljšega upravljanja in krepitev zmogljivosti za trajnostno upravljanje naravnih virov ter spodbujanje trajnostnih, večfunkcionalno upravljanih ekosistemov v okviru prilagajanja podnebnim spremembam in odpornosti proti tveganjem, povezanim z nevarnostjo naravnih nesreč.

(3) **Podpiranje vključujoče in trajnostne gospodarske rasti in dostojne zaposlitve ter izkoriščanje digitalne preobrazbe:**

(a) podpiranje podjetništva, digitalizacije podjetij, razvoja znanj in spretnosti ter uporabe mednarodnih standardov dela; krepitev trajnostnih sistemov socialne zaščite;

(b) izboljšanje poslovnega in naložbenega okolja; omogočanje trgovine; izboljšanje regionalnih multimodalnih prometnih omrežij in storitev; podpiranje trajnostne infrastrukture in povezljivosti;

(c) spodbujanje splošnega dostopa do cenovno ugodne, zanesljive in trajnostne energije; spodbujanje nizkoemisijskega, proti podnebnim spremembam odpornega, z viri gospodarnega in krožnega gospodarstva;

(d) podpiranje regulativnega sodelovanja in standardizacije; podpiranje uvajanja in delovanja infrastrukture za zagotavljanje dostopne, cenovno ugodne, vključujoče in varne digitalne povezljivosti.

(4) **Spodbujanje miru, varnosti in stabilnosti ter preprečevanje konfliktov:**

(a) podpiranje preprečevanja konfliktov, zgodnjega opozarjanja, gradnje miru, kriznega upravljanja, stabilizacije, sprave in pokonfliktne obnove ter krepitev pomorske varnosti;

(b) boj proti diskriminaciji in neenakostim; spodbujanje sistematične participacije žensk in mladih;

(c) preprečevanje vseh oblik spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola;

(d) preprečevanje radikalizacije, nasilnega ekstremizma in terorizma.

(5) **Krepitev partnerstev:**

(a) krepitev lastništva držav, partnerstev in konstruktivnega dialoga, tudi s civilno družbo;

(b) spodbujanje multilateralizma, regionalnega povezovanja in večje povezljivosti;

(c) sodelovanje z deležniki v naprednejših državah v razvoju in z javno diplomacijo.

IX. SEVERNA IN JUGOVZHODNA AZIJA

(1) **Spodbujanje dobrega upravljanja, človekovega razvoja in enakosti spolov:**

(a) krepitev in spodbujanje demokracije in vključujočih demokratičnih procesov, človekovih pravic in temeljnih svoboščin, pravne države, neodvisnega sodstva, upravljanja in nadzora ter boja proti korupciji;

(b) podpiranje, krepitev in opolnomočenje uspešne civilne družbe; spodbujanje odprtega prostora, ki omogoča sodelovanje civilne družbe ter državljanov v političnem življenju;

(c) boj proti neenakostim in diskriminaciji; spodbujanje človekovega razvoja in polnega uživanja človekovih pravic s strani žensk in deklic, mladih in otrok ter invalidov;

(d) podpiranje krepitve zdravstvenih sistemov, večjega dostopa do zdravstvenih storitev ter izboljšanja njihove kakovosti in odpornosti; spoprijemanje z grožnjami za zdravje; razvijanje varnih, učinkovitih in cenovno ugodnih cepiv, zdravil in zdravljenj bolezni, povezanih z revščino, in zapostavljenih bolezni; izboljšanje odzivanja na zdravstvene izzive.

(2) **Podpiranje miru, stabilnosti, varnosti in preprečevanja konfliktov:**

(a) podpiranje preprečevanja konfliktov, zgodnjega opozarjanja in gradnje miru z mediacijo in dialogom, kriznega upravljanja stabilizacije, sprave in pokonfliktne obnove ter krepitev pomorske varnosti;

(b) podpiranje lokalnih, nacionalnih, regionalnih in mednarodnih pobud, ki prispevajo k stabilnosti, varnosti in miru; spodbujanje čezmejnega sodelovanja na področju skupnih naravnih virov.

(3) **Varstvo okolja in boj proti podnebnim spremembam:**

(a) krepitev znanstvene, človeške in institucionalne zmogljivosti za podnebno in okoljsko upravljanje; krepitev regionalnega, nacionalnega in lokalnega podnebnega in okoljskega upravljanja;

(b) podpiranje ukrepov na področju blažitve podnebnih sprememb in prilagajanja nanje ter zmanjševanja tveganja nesreč;

(c) spodbujanje dostopa do trajnostne energije in postopne odprave subvencij za okolju škodljiva fosilna goriva; razvijanje in krepitev trajnostnega zelenega in modrega gospodarstva, boja proti onesnaževanju, krožnega gospodarstva in trajnostne urbanizacije; izboljšanje upravljanja oceanov;

(d) spodbujanje pogozdovanja ter izvrševanja zakonodaje, upravljanja in trgovine na področju gozdov; podpiranje upravljanja oceanov.

(4) **Podpiranje vključujoče in trajnostne gospodarske rasti ter izkoriščanje digitalne preobrazbe:**

(a) izboljšanje poslovnega in naložbenega okolja; podpiranje digitalizacije podjetij in ustvarjanje spodbudnega regulativnega okolja za gospodarski razvoj;

(b) podpiranje regionalnega povezovanja, trgovine, naložb in povezljivosti; podpiranje uvajanja in delovanja infrastrukture za zagotavljanje dostopne, cenovno ugodne, vključujoče in varne digitalne povezljivosti; podpiranje boljšega digitalnega upravljanja, razvoja e-storitev ter okvirov in platform interoperabilnosti;

(c) podpiranje trajnostnega kmetijstva, gozdarstva in ribištva ter prehranske varnosti; spodbujanje trajnostnega upravljanja naravnih virov ter okoljske in družbene odpornosti in zdravih ekosistemov;

(d) podpiranje trajnostne gospodarske diverzifikacije, lokalne dodane vrednosti v dobavnih verigah, trajnostne trgovine in razvoja zasebnega sektorja; spodbujanje razvoja trajnostne proizvodnje in vrednostnih verig.

(5) **Odprava temeljnih vzrokov nedovoljenih migracij in prisilnega razseljevanja ter omogočanje urejenih, varnih in zakonitih migracij ter mobilnosti:**

(a) spodbujanje pogojev, ki lajšajo zakonite migracije in dobro upravljano mobilnost ter medosebne stike;

(b) zagotavljanje zaščite migrantov, beguncev in prisilno razseljenih oseb ter spoštovanja njihovih človekovih pravic; spodbujanje razvojno usmerjenih rešitev zanje ter varnega, dostojnega in trajnostnega vračanja, ponovnega sprejema in ponovnega vključevanja;

(c) zmanjševanje ranljivosti v okviru migracij, vključno s tistimi, ki jih povzročata trgovina z ljudmi in tihotapljenje.

(6) **Krepitev partnerstev:**

(a) poglabljanje političnega, gospodarskega, socialnega in kulturnega dialoga med Unijo in partnerskimi državami; podpiranje izpolnjevanja dvostranskih in mednarodnih zavez;

(b) vzpostavljanje partnerstev z zasebnim sektorjem za ustvarjanje delovnih mest in izboljšanje življenjskih pogojev;

(c) sodelovanje z deležniki v industrializiranih in naprednejših državah v razvoju ter z javno diplomacijo.

X. PACIFIK

(1) **Varstvo okolja in biotske raznovrstnosti ter boj proti podnebnim spremembam:**

(a) razvijanje in krepitev trajnostnega zelenega in modrega gospodarstva, krožnega gospodarstva ter boja proti onesnaževanju; spodbujanje dostopa do trajnostne energije;

(b) podpiranje prizadevanj partnerjev za izpolnitev njihovih zavez glede podnebnih sprememb, pripravljenosti na nesreče in zmanjševanja tveganja nesreč, ohranjanja ekosistemov in biotske raznovrstnosti ter upravljanja oceanov;

(c) spodbujanje okoljsko vzdržnih kmetijskih praks; krepitev blažitve podnebnih sprememb in prilagajanja nanje; spodbujanje okoljske in družbene odpornosti in zdravih ekosistemov;

(d) podpiranje trajnostne gospodarske diverzifikacije, konkurenčnosti, lokalne dodane vrednosti v dobavnih verigah, trajnostne trgovine in razvoja zasebnega sektorja.

(2) **Podpiranje vključujoče in trajnostne gospodarske rasti in dostojne zaposlitve:**

(a) podpiranje trajnostnega podjetništva, dostojne zaposlitve in zaposljivosti; izboljšanje poslovnega in naložbenega okolja; ustvarjanje priložnosti: podpiranje digitalnega gospodarstva in digitalne povezljivosti;

(b) izboljšanje poslovnega in naložbenega okolja; ustvarjanje spodbudnega regulativnega okolja za gospodarski razvoj; podpiranje širitve podjetij in ustvarjanja delovnih mest;

(c) povečevanje in diverzifikacija trajnostnih in vključujočih kmetijskih in prehranskih vrednostnih verig; spodbujanje prehranske varnosti in gospodarske diverzifikacije, ustvarjanja vrednosti, regionalnega povezovanja, konkurenčnosti in pravične trgovine; podpiranje trajnostnih, nizkoemisijskih in proti podnebnim spremembam odpornih inovacij; podpiranje trajnostne infrastrukture;

(d) podpiranje in spodbujanje trajnostnega upravljanja ribištva in trajnostne akvakulture.

(3) **Spodbujanje dobrega upravljanja, miru in varnosti, pravne države in človekovih pravic, vključno z enakostjo spolov:**

(a) krepitev in spodbujanje miru, spoštovanja človekovih pravic, demokracije in vključujočih demokratičnih procesov, pravne države, neodvisnega sodstva, preprečevanja konfliktov, gradnje miru in sprave, upravljanja in nadzora, smotrnega upravljanja javnih financ ter boja proti korupciji;

(b) boj proti diskriminaciji; spodbujanje načela enakosti in nediskriminacije;

(c) krepitev odpornosti držav, družb, skupnosti in posameznikov proti političnim, ekonomskim, okoljskim, prehranskim, demografskim in družbenim pritiskom in pretresom, naravnim nesrečam in nesrečam, ki jih povzroči človek, ter zdravstvenim krizam, vključno s pandemijami;

(d) podpiranje, krepitev in opolnomočenje uspešne civilne družbe; spodbujanje odprtega prostora, ki omogoča sodelovanje civilne družbe ter državljanov v političnem življenju in pri nadzoru nad odločanjem; podpiranje in spodbujanje participacije vseh v političnih procesih in javnem življenju.

(4) **Spodbujanje človekovega razvoja:**

(a) povečanje prizadevanj za sprejetje politik in ustreznih naložb za spodbujanje, varstvo in uresničitev pravic žensk in deklic, mladih in otrok;

(b) podpiranje trajnostnega kmetijstva, ribištva in akvakulture za izboljšanje prehranske varnosti ter ustvarjanje gospodarskih priložnosti in dostojnih delovnih mest;

(c) podpiranje univerzalnega dostopa do varne in zadostne pitne vode, sanitarne oskrbe in higiene ter trajnostnega in celostnega upravljanja voda;

(d) podpiranje krepitve zdravstvenih sistemov, večjega dostopa do zdravstvenih storitev ter izboljšanja njihove kakovosti in odpornosti.

(5) **Krepitev partnerstev:**

(a) poglabljanje političnega, gospodarskega, socialnega in kulturnega dialoga; podpiranje izpolnjevanja dvostranskih in mednarodnih zavez; podpiranje širšega sodelovanja na območju Pacifika;

(b) sodelovanje z deležniki v industrializiranih in naprednejših državah v razvoju ter z javno diplomacijo.

XI. AMERIKI

(1) **Varstvo okolja in biotske raznovrstnosti ter boj proti podnebnim spremembam:**

(a) podpiranje prizadevanj partnerjev za prilagajanje podnebnim spremembam in blažitev njihovih posledic ter zmanjševanje tveganja nesreč;

(b) spodbujanje ohranjanja, trajnostnega upravljanja in obnove ekosistemov in biotske raznovrstnosti; varovanje prostoživečih vrst in zaustavitev izginevanja biotske raznovrstnosti;

(c) spodbujanje trajnostnega upravljanja rabe zemljišč, sprememb rabe zemljišč in gozdarstva; boj proti degradaciji gozdov, spodbujanje izvrševanja zakonodaje, upravljanja in trgovine na področju gozdov ter krepitev upravljanja oceanov;

(d) spodbujanje učinkovite rabe virov ter trajnostne potrošnje in proizvodnje pri prehodu na krožno gospodarstvo, ničelno onesnaževanje in zeleno energijo s poudarkom na energijski učinkovitosti; podpiranje modernizacije sistemov oskrbe z vodo in sanitarnih storitev.

(2) **Digitalna preobrazba in inovacije:**

(a) podpiranje standardizacije in sodelovanja pri politikah za obravnavanje kibernetske varnosti, varstva podatkov, umetne inteligence in drugih regulativnih vprašanj, povezanih z digitalno preobrazbo; spodbujanje vključujočega digitalnega izobraževanja, digitalne pismenosti ter spretnosti in znanj; krepitev digitalnih pravic;

(b) razvijanje in spodbujanje dostopne, cenovno ugodne, vključujoče in varne digitalne povezljivosti; krepitev izmenjave znanja in podatkov; krepitev znanstvenega sodelovanja med regijama;

(c) spodbujanje digitalnega gospodarstva, vključno z digitalnim podjetništvom; spodbujanje sodelovanja na področjih znanosti, prenosa tehnologije in raziskav, digitalizacije in inovacij; podpiranje razvoja in široke uporabe digitalno podprtih izdelkov, digitalne uprave in e-storitev;

(d) podpiranje sodelovalnih platform za spodbujanje digitalnih naložb in izmenjav EU.

(3) **Podpiranje trajnostnega in vključujočega okrevanja gospodarstva:**

(a) spodbujanje trajnostnih in vključujočih vrednostnih verig, prehranske varnosti in gospodarske diverzifikacije, pametne specializacije, ustvarjanja vrednosti, regionalnega povezovanja in povezljivosti, konkurenčnosti, poštene in pravične trgovine ter inovacij;

(b) podpiranje agende za regionalno povezovanje in trgovinskih politik za trajnostni razvoj ter izvajanja trgovinskih sporazumov; spodbujanje in krepitev multilaterizma ter skladnosti z mednarodnimi pravili in standardi;

(c) izboljšanje poslovnega in naložbenega okolja s spodbudnim regulativnim okoljem za gospodarski razvoj;

(d) krepitev socialne in okoljske trajnostnosti, ekonomskega opolnomočenja žensk, mladih in ranljivih skupin, družbene odgovornosti podjetij in odgovornega poslovnega ravnanja; spoštovanje in spodbujanje standardov in načel na področju človekovih pravic vzdolž celotne vrednostne verige; podpiranje ustvarjanja skupne vrednosti in poštenih pogojev trgovanja.

(4) **Podpiranje dobrega upravljanja, miru in varnosti ter spoprijemanje z nedovoljenimi migracijami in prisilnim razseljevanjem:**

(a) krepitev in spodbujanje miru, preprečevanja konfliktov, demokracije, pravne države, neodvisnega sodstva, boja proti korupciji, upravljanja in nadzora, vključno s preglednimi, odgovornimi, učinkovitimi in vključujočimi institucijami na vseh ravneh;

(b) spoprijemanje z nedovoljenimi migracijami in prisilnim razseljevanjem; zmanjševanje ranljivosti v okviru migracij, vključno z ukrepi za zaščito žrtev izkoriščanja in zlorab; okrepitev sodelovanja na področju integriranega upravljanja meja;

(c) podpiranje razvojno usmerjenih rešitev za prisilno razseljene osebe, notranje razseljene osebe in njihove gostiteljske skupnosti;

(d) boj proti vsem oblikam nasilja, organiziranemu kriminalu, trgovini z ljudmi, nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami, tihotapljenju in pranju denarja.

(5) **Spodbujanje socialne kohezije, boj proti neenakostim in spodbujanje človekovega razvoja:**

(a) podpiranje sprejetja in učinkovitega izvajanja javnih politik za zmanjšanje neenakosti ter celostnega pristopa k upravljanju in socialnim politikam;

(b) izboljšanje zadovoljevanja osnovnih potreb in dostopa do osnovnih storitev za vse; podpiranje krepitve izobraževalnih sistemov;

(c) spodbujanje, varovanje in uveljavljanje pravic ranljivih skupin ter spodbujanje enakosti spolov; krepitev zmogljivosti za oblikovanje politik, ki upoštevajo vidik spola;

(d) poglabljanje dialoga s partnerskimi državami, regionalnimi in mednarodnimi organizacijami, zasebnim sektorjem in organizacijami civilne družbe na področju socialne kohezije in boja proti neenakostim;

(e) podpiranje krepitve zdravstvenih sistemov, večjega dostopa do zdravstvenih storitev ter izboljšanja njihove kakovosti in odpornosti.

(6) **Krepitev partnerstev:**

(a) sodelovanje z deležniki v industrializiranih in naprednejših državah v razvoju ter z javno diplomacijo;

(b) krepitev regionalnega, podregionalnega in medregionalnega sodelovanja.

XII. KARIBI

(1) **Krepitev odpornosti proti podnebnim spremembam in nesrečam, vključno z zelenim prehodom:**

(a) podpiranje prilagajanja podnebnim spremembam in blažitve njihovih posledic, pripravljenosti na nesreče in zmanjševanja tveganja nesreč;

(b) spodbujanje varstva okolja in okoljskega upravljanja ter spodbujanje trajnostnih, večfunkcionalno upravljanih ekosistemov v okviru prilagajanja podnebnim spremembam in odpornosti proti njim;

(c) krepitev trajnostnih prehranskih sistemov;

(d) podpiranje prehoda na zeleno energijo, krožnega gospodarstva, boja proti onesnaževanju in krepitve odpornosti.

(2) **Spodbujanje trajnostne rasti in delovnih mest:**

(a) podpiranje gospodarske diverzifikacije in pametne specializacije; podpiranje digitalnega gospodarstva in digitalne povezljivosti;

(b) osredotočanje na nova gonila rasti, vključno z zelenim/modrim/krožnim gospodarstvom, trajnostnim turizmom in digitalno preobrazbo; spodbujanje razvoja trajnostne proizvodnje in vrednostnih verig;

(c) podpiranje dostopa do finančnih sredstev, socialnega vključevanja, razvoja zasebnega sektorja, medpodjetniškega poslovanja, poklicnega izobraževanja ter razvijanja znanj in spretnosti.

(3) **Podpiranje regionalnega povezovanja, trgovine in nadnacionalnega sodelovanja:**

(a) podpiranje gospodarskega povezovanja in izvajanja sporazuma o gospodarskem partnerstvu;

(b) podpiranje vzpostavljanja institucij in kulturnih izmenjav, med drugim z državami in ozemlji širše Karibske kotline.

(4) **Krepitev upravljanja, miru, varnosti in človekovega razvoja:**

(a) krepitev upravljanja, miru, demokracije, civilne družbe, boja proti neenakostim in varnosti državljanov;

(b) boj proti nezakoniti trgovini, nezakonitemu financiranju in organiziranemu kriminalu; krepitev upravljanja meja, odvračanja od storitve kaznivih dejanj in njihovega preprečevanja;

(c) podpiranje ukrepov socialne kohezije in okvirov zaščite, vključno z večjim dostopom do zdravstvenih storitev ter izboljšanjem njihove kakovosti in odpornosti;

(d) spodbujanje mednarodnih standardov upravljanja in javnih financ.

(5) **Spodbujanje človekovih pravic in enakosti spolov:**

(a) spodbujanje in varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin;

(b) spodbujanje enakosti spolov in opolnomočenja žensk.